

CELIA

Toimintakertomus 2019

20.2.2020
Celia - Näkövammaisten kirjasto
*Toimintakertomus on hyväksytty
kirjaston johtokunnan
kokouksessa 20.2.2020*

Sisällys

1	Johdon katsaus toimintaan 2019 ja näkymät vuodelle 2020	2
1.1	Tiivistelmä tulostavoitteiden toteutumisesta 2019	2
1.2	Näkymät vuodelle 2020	4
2	Talousarvion tunnusluvut ja voimavarojen jakautuminen	4
2.1	Talousarvion tunnusluvut suhteessa tulossopimuksen tavoitteisiin	4
3	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	8
3.1	Tavoite 1. Lukemisesteisten henkilöiden kirjallinen tieto- ja kulttuurivaranto lisääntyy	8
3.2	Tavoite 2. Oppikirjojen tasavertainen saatavuus paranee	10
3.3	Tavoite 3. Kirjallisuuden ja tiedon saatavuus eri kohderyhmissä paranee	11
3.4	Tavoite 4. Lisätään kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille	12
4	Toiminnallinen tehokkuus	16
4.1	Tavoite 5. Palvelulupaus annetaan VM:n toimeksiannon mukaisesti	16
4.2	Tavoite 6. Celian sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy	16
5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	18
6	Tilinpäätösanalyysi	19
6.1	Rahoituksen rakenne	19
6.2	Talousarvion toteutuminen ja analyysi	19
7	Sisäinen valvonta	20
7.1	Riskienhallinta 2019	20
7.2	Strategian ja tulossopimuskauden 2020-2023 riskit	20
7.3	Määrärahan riittävyyden riskit	21
8	Liitteet	22
8.1	Valtion tulostietojärjestelmään (Netraan) syötetyt tulostiedot	22
8.2	Liite 2. Tulossopimuksen seurantamittarit 2015-2019	30
8.3	Liite 3. Toimeenpanosuunnitelman toteutuma 2019	32
8.4	Liite 4. Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2019	39
9	Graafiset esitykset	41
9.1	Asiakkaiden lukumäärä ikäryhmittäin 2013-2019	41
9.2	Cd-palvelun ja verkkopalvelun käyttäjät ikäryhmittäin 2019	42

Celia on saavutettavan julkaisemisen ja kirjallisuuden asiantuntija, jonka tehtävä on tukea lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemiseen, oppimiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Celia tuottaa ja tarjoaa käyttöön saavutettavassa muodossa (kuten ääni- ja pistekirjoina) kauno- ja tietokirjallisuutta ja oppikirjoja, joita ei ole muualta saatavissa, tekee tiivistä yhteistyötä kirjastojen ja muiden toimijoiden kanssa palvelujen tarjoamisessa sekä tarjoaa saavutettavuuden asiantuntijapalveluja julkiselle ja yksityiselle sektorille.

1 Johdon katsaus toimintaan 2019 ja näkymät vuodelle 2020

Päättävä vuosi oli tulossopimuskauden 2017-2019 viimeinen. Kauden 2017-2019 tavoitteet toteutuivat hyvin niin yhteiskunnallisten tavoitteiden kuin toiminnallisen tuloksellisuuden osalta. Asiakasmäärä yli kaksinkertaistui onnistuneen kumppaniyhteistyön vuoksi, ja nyt Celian rekisterissä on 65 100 asiakasta. Verkkolainauksen osuus ylsi tasolle 67 %, kun se vuonna 2016 oli 39 %. Saavutettavan julkaisemisen edistämistyö on edennyt onnistuneesti, ja vuonna 2019 Celia palkkasi toisen kokopäiväisen saavutettavuusasiantuntijan ennakoiden digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain voimaantuloa ja siitä aiheutuvaa saavutettavuuspalveluiden kysyntää.

Toimintavuonna valmistelut Celian konesalin siirtämiseksi Valtoriin sekä tietosuojavelvoitteiden loppuun saattaminen vaativat poikkeuksellisen paljon voimavaroja. Konesalisiirto jatkuu 2020. Mittava äänityspalveluiden kilpailutus toteutettiin. Celian strategian uudistaminen ja tulossopimuksen 2020-2023 valmistelu sitoivat niin ikään henkilöstövoimavaroja.

1.1 Tiivistelmä tulostavoitteiden toteutumisesta 2019

1.1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Celian tehtävänä on varmistaa, että lukemisesteisten henkilöiden käyttöön saadaan entistä enemmän saavutettavassa muodossa olevia julkaisuja. Saavutettavan julkaisemisen edistämistyön tavoite ylittyi (tavoite 30 toimenpidettä, toteuma 63). Lyhytkestoista neuvontaa sähköpostitse tai puhelimitse ei ole tilastoitu. Celia on kouluttanut ministeriöitä ja valtion virastoja saavutettavuusvaatimusten huomioon ottamisessa sekä tehnyt yhteistyötä Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusyksikön kanssa. Muina toimenpiteistä mainittakoon kustantajille suunnatun seminaarin suunnittelu pohjoismaisena yhteistyötä (toteutuu keväällä 2020 Malmössä) sekä äänikirjatuotannon hyvät käytännöt -suosituksen laatiminen yhteistyössä Suomen Kustannusyhdistyksen kanssa. eOppivaan valmisteltiin koulutusvideota, joka julkaistiin tammikuussa 2020. Celia on myös neuvonut ylioppilastutkintolautakuntaa ja korkeakouluja, kun ne ovat laatineet kokeita saavutettavaan muotoon.

Celian oma kirjatuotanto täydentää saavutettavassa muodossa olevan kirjallisuuden tarjontaa. Celian kirjatuotannon kokonaistavoite toteutui (tavoite 1300 nimekettä, toteuma 1 391). Yhteistyössä kustantajien kanssa tuotettiin 250 nimekettä. Sen sijaan kehittyneiden digitaalisten julkaisujen eli ihmisääntä, tekstiä ja kuvia sisältävien DaisyTrio- ja EPUB3-kirjojen tuottamisessa

ei tavoitetta täysin saavutettu (toteuma 42, tavoite 50). Kirjatuotannon lisäksi hankittiin vaihtoina tai lahjoituksina 240 kirjanimekettä pääasiassa ruotsin- ja vieraskielisiä äänikirjoja.

Keskeinen Celian vaikuttavuustavoite on lisätä yhteistyötä yleisten kirjastojen ja oppilaitosten kanssa ja näin tavoittaa entistä useampi asiakas palveluiden piiriin. Tavoite toteutui hyvin, sillä uusia asiakkaita rekisteröitiin kouluissa ja kirjastoissa yhteensä 18 000. Uusista henkilöasiakkaista 60 % oli kouluissa rekisteröityjä lapsia ja nuoria.

Celian palveluita tarjotaan nyt lähes kaikissa Suomen kunnissa, sillä vuoden lopussa manner-Suomen 294 kunnasta 289 on sopimuksen piirissä (tavoite 280 kuntaa). Kunnat ovat myös olleet aktiivisia uusien asiakkaiden rekisteröimisessä Celian palveluiden piiriin, sillä 81 % sopimuksen tehneistä on rekisteröinyt uusia asiakkaita (tavoite 85 %). Jatkossa on entistä tärkeämpää tukea kirjastojen valmiuksia yhdenvertaisten ja saavutettavien palvelujen varmistamiseksi.

Oppilaitosyhteistyö laajeni, sillä yhteistyösopimuksen piirissä oli vuoden lopussa 2000 oppilaitosta (tavoite 2200 oppilaitosta). Yhteistyötä korkeakoulukirjastojen kanssa jatkettiin.

Celian yhteistyöverkostot antavat jatkossa hyvän mahdollisuuden edistää kirjastojen, oppilaitosten ja korkeakoulujen omaa saavutettavuustyötä.

1.1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Celian lainauspalveluita käytettiin 1 100 000 kertaa ja käyttö lisääntyi 18 %. Verkkolainojen osuus kokonaislainauksesta nousi 67 prosenttiin, joten tavoite (68 %) lähes saavutettiin. Sähköisiä palveluja käyttävien määrä ylitti tuntuvasti tavoitteen (tavoite 36 000, toteuma 47 650). 65 vuotta täyttäneistä Celian asiakkaista verkkopalvelujen käyttäjien osuus oli 33 % (2018 23 %). Cd-lainajia on 12 750 (2018 14 200), mikä on 21 % henkilöasiakkaista. Celia on linjannut toimittavansa cd-äänikirjoja asiakkaiden kotiin toistaiseksi.

Asiakastyytyväisyys sähköisiin palveluihin säilyi vuoden 2018 tasolla ja oli varsin korkea eli 4,0 asteikolla 1-5.

1.1.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suomen Laatuokeskus arvioi Celian toimintaa kokonaisvaltaisen CAF-arviointimallin avulla. CAF-arvioinnin ja VMBaro-tulosten pohjalta käynnistettiin useita henkilöstöä koskettavia kehittämistoimia, mm. vanhentuneiden prosessikuvausten päivittäminen työnkulkujen ja organisoinnin selkiyttämiseksi, sisäisen viestinnän ja työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelman laatiminen mukaan luettuna toimintakulttuurin kehittäminen ja osallistavan työotteen lisääminen, valtionhallinnon Osaava-palvelun käyttöönoton valmistelu, henkilöstöstrategian laatiminen sekä esimiesten valmentaminen ja ohjeistuksen päivittäminen epäasialliseen työkäyttäytymiseen puuttumiseen. Myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valmistui. Työtyytyväisyyden arvo nousi tasolle 3,36. Henkilöstömäärä - nyt n. 43 henkilötyövuotta - on viimeisten vuosien aikana vähentynyt merkittävästi määrärahhaleikkausten ja yt-menettelyiden vuoksi. Samaan aikaan sairauspoissaolot ovat vähentyneet huomattavasti. Celian innovointikyvykkyyksindeksi on varsin korkea (3,68).

1.2 Näkymät vuodelle 2020

Näkymät vuodelle 2020 ovat suotuisat, sillä Celian määräraha säilyy vuoden 2019 tasolla ja takana on onnistunut vuosi. Celia tarttuu tuleviin haasteisiin uuden tulossopimuksen 2020-2023 ja uuden strategian viitoittamalla tiellä ja odottaa näkövammaisten kirjastoa koskevan lakiuudistuksen käynnistymistä.

2 Talousarvion tunnusluvut ja voimavarojen jakautuminen

2.1 Talousarvion tunnusluvut suhteessa tulossopimuksen tavoitteisiin

Talousarvio suhteessa tulossopimukseen	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite/ennuste
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Celian kirjatutuotanto, uusien nimekkeiden määrä	1 389	1 434	1 391	1 300
Saavutettavan julkaisemisen suositukset, saavutettavuusneuvonta ja -koulutukset, lkm	34	28	63	30
Kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille lisätään				
Yhteistyökirjastojen lukumäärä: kunnat/toimipisteet	220/441	286/454	289/477	280/500
Yhteistyökirjastojen lukumäärä: korkeakoulukirjastot	30	35	35	38
Celian palveluita säännöllisesti käyttävät lapset ja nuoret	1747	8927	12 655	10 000
Toiminnallinen tehokkuus				
Asiakkaita palveluiden piirissä	39 000	45 567	60 395	52 000

Talousarvio suhteessa tulosopimukseen	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite/ennuste
Oppikirjatoimitukset/kpl	13 885	45 938	56 344	40 000
Sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy				
Sähköisiä palveluja käyttävien henkilöiden määrä	13 895	31 340	47 646	36 000
Verkkolainojen osuus kokonaislainauksesta %	48	60	67	68
Henkisten voimavarojen hallinta				
Henkilötyövuodet	42,55	42,15	42,75	45
Työtyytyväisyysindeksi (VMBaro)	3,12	3,31	3,36	3,5

2.1.1 Kustannukset tulosalueittain 2016-2019, euroa

Tulosalue	2016	2017	2018	2019	Muutos 2018/2019 %
Kirjapalvelut (= kirjastopalvelut + oppikirjapalvelut)	5 157 875	4 882 614	4 947 640	5 278 674	6,7 %
Kirjastopalvelut	3 870 072	3 935 969	-	-	-
Oppikirjapalvelut	1 287 803	946 645	-	-	-
Asiantuntija- ja konsultointitoiminta	542 834	253 692	295 439	357 322	21 %
Investoinnit	-	-	-	-	-
Yhteensä	5 700 710	5 136 306	5 293 317	5 635 996	6,4 %

2.1.2 Henkilövoimavarat tulosalueittain 2016-2019, htv

Tulosalue	2016 HTV	2017 HTV	2018 HTV	2019 HTV	Muutos 2018/2019 %
Kirjapalvelut (= kirjastopalvelut + oppikirjapalvelut)	46,76	39,20	39,89	40,9	0,5 %
Kirjastopalvelut	28,83	20,72	21,38	22,62	5,8 %
Oppikirjapalvelut	17,93	18,48	18,51	17,47	-5,6 %
Asiantuntija- ja konsultointitoiminta	5,16	3,35	2,26	2,66	17,7 %
Yhteensä	51,92	42,55	42,15	42,75	1,4 %

Asiantuntija- ja konsultointitoiminta sisältää Celiasta ulospäin erilaisille toimijoille suunnatun asiantuntijuuden ja konsultoinnin. Vuonna 2019 tällaisia olivat saavutettavan julkaisemisen edistäminen ja saavutettavien kirjastopalvelujen edistäminen, IFLA, kansainvälinen Daisy-konsortio, Suomen Daisy-konsortio, Braille-neuvottelukunta, lausunnot selkokirjojen valtioneuvoston varten, koskettelukirjojen tekijöiden ohjaus ja neuvonta.

2.1.3 Työn tuottavuus (suoritteet/tulosalueen htv)

Tulosalue	2016	2017	2018	2019	Muutos 2018/2019 %
Kirjapalvelut (= kirjastopalvelut + oppikirjapalvelut)					
Suoritteet yht.*	1 256 803	1 097 573	1 485 823	1 499 320	1 %
Henkilötyövuodet	46,76	39,20	39,89	40,09	0,5 %
Suoritteet/htv	26 878	27 999	37 248,01	37 399	0,4 %
Saavutettavan julkaisemisen edistäminen					
Suoritteet yht.	624	4 875	24 764	57 515	132 %
Henkilötyövuodet	1,12	0,83	1,39	2,4	72,7 %
Suoritteet/htv	557	5 873	17 815,83	23 965	34,5 %
Muu asiantuntijatoiminta, htv **	4,04	2,51	0,87	0,26	-70 %

* Vaativien suoritteiden osuus on noussut vuosittain 4 %:sta 6,4 %:iin. Vaativiksi suoritteiksi on laskettu sähköposti- ja chat-asiointi asiakaspalveluun, puhelinpalvelu asiakaspalvelunumeroihin, messut, seminaarit, koulutustilaisuudet ja vastaavat sekä oppikirjatoimitukset.

** Kansainvälinen Daisy-konsortio, Suomen Daisy-konsortio, IFLA, Tactus ja koskettelukirja-asiantuntijuus, Braille-neuvottelukunta

Tulosalueiden htv-määriin on vyörytetty osuus hallinto-, tuki- ja ohjaustoimintojen henkilötyövuosista. Tuottavuuslaskennassa on yhdistetty kirjastopalvelut- ja oppikirjapalvelut-tulosalueet yhteen kirjapalvelut-tulosalueeksi. Tulosalue sisältää myös kumppanuusmallin ylläpidon ja kehittämisen kirjastojen ja muiden vastaavien tahojen kanssa.

Kirjapalvelut -tulosalueen suoritteisiin on laskettu mukaan lainat Celian järjestelmästä, oppikirjatoimitukset, käynnit Celian verkkosivuilla, yhteydenotot asiakaspalveluun, seminaarit, koulutustilaisuudet ja messut. Työn tuottavuus on noussut vuodesta 2018 0,4 % ja vuodesta 2016 39 %.

Tulosalue ”Saavutettavan julkaisemisen edistäminen” sisältää myös saavutettavien kirjastopalveluiden edistämisen, kuten yleisten kirjastojen saavutettavuussuosituksen jalkauttamisen, kirjastojen neuvonnan e-aineistojen hankinnassa sekä koulutukset alan oppilaitoksissa. Suoritteisiin on laskettu mukaan annetut suositukset ja ohjeet, koulutukset ja neuvontatoimenpiteet sekä käynnit Celian saavutettavuussivustolla. Työn tuottavuus on noussut vuodesta 2018 34 % johtuen ensisijaisesti saavutettavuussivustolla käyntien runsaasta lisääntymisestä.

Muun asiantuntijatoiminnan osuus Celian toiminnasta on pieni eikä sitä ole seurattu suoritetasolla. Äänikirjaraadin toiminnan loppuminen on alentanut henkilötövuosimäärää 2019.

2.1.4 Taloudellisuus (kirjatoimitusten keskihinnat, €)

Kirjatoimitusten keskihinnat	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite/ennuste	Muutos 2018/2019
Oppikirjatoimituksen keskihinta	110,46	89,68	-	-	-	-
Kirjalainan keskihinta	4,00	5,07	5,38 *	4,87 *	6,0	-9,5 %

* Sisältää oppikirjatoimitukset

1.1.2018 Celian oppikirjapalvelu muuttui maksuttomaksi lainauspalveluksi ja samalla tilauspohjaisesta maksullisesta oppikirjatuotannosta luovuttiin. Tämän vuoksi oppikirjapalveluiden ja kauno-/tietokirjapalveluiden kustannusten seuraamisesta erikseen on luovuttu.

3 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

3.1 Tavoite 1. Lukemisesteisten henkilöiden kirjallinen tieto- ja kulttuurivaranto lisääntyy

3.1.1 Mittari 1: Saavutettavan julkaisemisen suositukset sekä saavutettavuusneuvonta ja koulutukset

Tavoitteena 30 toimenpidettä, joista toteutui 63.

Saavutettavuusneuvonnan ja -koulutusten tarve kasvoi selvästi vuonna 2019, kun laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta tuli voimaan 1.4.2019 ja ensimmäinen aikaraja saavutettavuusvaatimuksista täyttyi syyskuussa 2019. Celian saavutettavuusneuvonta on yleisen saavutettavuustietoisuuden lisäämistä ja erityisesti saavutettavien asiakirjojen tuottamisen käytännön ohjeistusta. Keväällä 2019 Celiaan palkattiin toinen saavutettavuusasiiantuntija. Verkkosisällön tuottajille tarkoitettu Ymmärrän-seminaari järjestettiin toisen kerran 1.4.

Koulutuksia pidettiin vuoden 2019 aikana 55 kertaa. Lukuun sisältyy 8 kirjastoalan oppilaitoksille pidettyä koulutusta saavutettavuudesta kirjastoille. Osa saavutettavuuskoulutuksista on järjestetty verkossa tai esiintyminen on tallennettu verkkoon joko avoimesti saataville tai organisaation omaan sisäiseen käyttöön. Verkkokoulutuksista kaksi järjestettiin yhteistyössä Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuustiimin kanssa. Koulutusten pääkohde ovat olleet valtion organisaatiot. Koulutuksia on järjestetty myös Helsingin yliopiston ja DIAK-ammattikorkeakoulun henkilöstölle. Kunnista tulevaan kysyntään ei ole voitu vastata. Luentojen lisäksi koulutusta on pidetty työpajoina, joissa osallistujat ovat harjoitelleet saavutettavien asiakirjojen tuottamista.

Saavutettavuusneuvontaa on tehty myös Saavutettavasti.fi-sivustoa päivittämällä. Sähköpostitse tulevia kysymyksiä varten perustettiin saavutettavuus@celia.fi -osoite, minkä myötä neuvontaa on annettu säännöllisesti myös sähköpostitse.

Yhteistyö Suomen kustannusyhdistyksen (SKY) kanssa jatkui. SKY:n ja Celian laatimat hyvät käytännöt kustantajien ja Celian yhteistyössä julkaistiin 5.9.2019 Saavuta äänikirjalla -seminaarissa. Lisäksi Celia antoi neuvontaa ja koulutusta SanomaPron kaupallisten digitaalisten oppimateriaalien saavutettavuuden parantamiseksi. Saavutettavuusneuvontaa kustantajien suuntaan on tarkoitus lisätä.

Celia edisti tietoa Marrakeshin sopimuksesta järjestämällä yhdessä IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities -jaoston kanssa 12.3.2019 kansainvälisen Marrakesh Treaty in Action -seminaarin, joka suoratoistettiin Kirjastokaistan kautta. Katsojia verkossa oli yli 900 ja lähetystä seurattiin 34 eri maasta.

3.1.2 Mittari 2: Celian kirjatuoanto, uusien nimekkeiden määrä

Tavoitteena 1300 nimekettä, joista toteutui 1391.

Celia tuotti vuonna 2019 saavutettavaan muotoon 1 391 nimekettä. Tähän lukuun sisältyvät Celian tuottamat ääni- ja pistekirjat sekä e-kirjat, oppimateriaalit sekä valintakokeisiin ja ylioppilaskokeisiin tuotettu aineisto. Myös yhteistuotanto kustantajien kanssa (256 nimekettä) sisältyy tähän lukuun. Kirjatuoannon lisäksi Celia hankki vaihtoina tai lahjoituksina 240 nimekettä pääasiassa ruotsin- ja vieraskielisiä äänikirjoja.

Äänikirjojen tuotanto tehdään alihankintana ja kustantajien kanssa tehtävien yhteistuotantojen kautta. Vuonna 2019 toteutettiin alihankintäänittämöiden kilpailutus, jonka voittivat Näkövammaisten liiton äänittäjä ja Silencio Oy. Celia suunnitteli yhteistyössä Suomen Kustannusyhdistyksen kanssa Äänikirjojen tuotannon hyvät käytännöt -suosituksen, jonka tavoitteena on välttää päällekkäistuotantoa äänikirjojen tuotannossa ja edistää Celian ja kustantajien välistä yhteistyötä.

Celian oppimateriaalien tuotannossa kehitys kulki jo aiempina vuosina havaittuun suuntaan. Kaupallisten digioppimateriaalien kehittyminen heijastui erityisesti äänioppikirjojen tuotantoon, joka väheni 30 % edellisestä vuodesta. Näkövammaisille suunnattujen piste- ja Luetus-kirjojen hankintaehdotusten määrä väheni hieman vuodesta 2018, mikä voi osittain johtua jo

valmistuneen aineiston lainausmäärien kasvusta. Pistekirjojen ja Luetus-kirjojen hankintaehdotuksista toteutettiin 94%.

Valintakokeiden ennakkomateriaalien ja korkeakoulujen kurssikirjojen tilausmäärissä oli selvää kasvua. Korkeakoulukirjoissa tilaukset kohdistuivat erityisesti suomenkieliseen kurssikirjallisuuteen, jota ei ole saatavana sähköisessä muodossa.

3.1.3 Mittari 3: Celian kehittyneiden digitaalisten tuotteiden (DaisyTrio ja EPUB 3) uusien nimekkeiden määrä

Tavoitteena vähintään 50, joista toteutui 42.

Celian DaisyTrio -kirjojen tuotannossa painopisteenä olivat ammatilliset oppikirjat, lasten ja nuorten kirjat sekä selkokirjat. Lainauksilistojen perusteella DaisyTrio-kirjojen kysyntä on kasvanut. DaisyTrio -kirjojen tuotantoprosessi vaatii aikaa erityisesti haastavammissa ammatillisissa kirjoissa. Tästä johtuen vuodelle 2019 asetettua tavoitetta uustuotannolle ei täysin saavutettu. Kuluneena vuonna tuotettiin ensimmäisen kerran myös selkokirjoja DaisyTrio-muotoon. Muutamia kokoelmassa olevia lasten ja nuorten äänikirjoja muunnettiin DaisyTrio-muotoon, koska ääntä ja tekstiä yhdistäville kirjoille on selvästi kysyntää.

Celia seuraa aktiivisesti pohjoismaisten yhteistyökumppaneidensa EPUB 3 -tuotannon suunnittelua. EPU 3 on kirjaformaatti, joka perustuu HTML5- ja CSS-tekniikoihin ja tukee siten saavutettavuutta. EPUB 3 mahdollistaa monipuolisten e-kirjojen julkaisemisen, ja EPUB 3 -kirjat voivatkin sisältää ääntä, videoita ja interaktiivisia osia.

Celia käynnisti kuluneena vuonna työryhmän, jossa kartoitetaan EPUB 3 -tuotannon suuntaviivoja Celiassa. Työryhmän toiminta jatkuu vuonna 2020. EPUB-tuotannossa on monenlaisia tuotantoon, formaattiin ja jakeluun liittyviä haasteita. Yksikään saavutettavia aineistoja tuottava Pohjoismaa ei ole vielä aloittanut EPUB-tuotteiden jakelua.

3.2 Tavoite 2. Oppikirjojen tasavertainen saatavuus paranee

3.2.1 Mittari 1: Oppikirjatuotannon kokonaisuudistuksen toteutuminen

Tavoitteena oli oppimateriaalien tuotantopolitiikan toimeenpanosuunnitelman toteuttaminen (Celian uudet oppimateriaalit ja -kokonaisuudet). Toteutui pääosin, mutta suunnitelmaa oli tarkistettava vuoden aikana toimintaympäristön muutoksista johtuen.

Celian oppimateriaalien tuotantopolitiikkaa oli tarpeen uudistaa, koska oppimisen ja opetuksen toimintaympäristöissä kouluissa, opetussektorilla ja kustannusalalla tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Uudistettujen opetussuunnitelmien perusteiden lisäksi oppimiskäsitykset ovat uudistumassa, samoin uudistuvat koulujen toimintatavat ja opetus; yhtenä vaikuttavana tekijänä on kehittyvä tieto- ja viestintäteknologia. Kustantajien tuottamat oppimateriaalit ovat sähköistyneet vähitellen ja siirtyneet osittain verkkoon. Painettujen oppikirjojen rinnalle ja tilalle on tullut digitaalisia oppimateriaaleja, jotka sisältävät ääntä, videota ja interaktiivisia osioita. Joskus digitaaliset oppimateriaalit ovat syrjäyttäneet painetun materiaalin.

Myös Celian sisäiset muutokset, kuten hankinta-toimitusprosessia koskevat uudistukset, materiaalityötuotannon prosessia koskevat muutokset sekä Celian strategia ja pienentyneet voimavarat toimivat uudistuksen ajureina.

Vuosittain Celia kartuttaa oppimateriaalien tarjontaa tuottamalla n. 300 uutta oppikirjaa tai oppimateriaalikonaisuutta saavutettavaan muotoon. Tästä 2/3 on varattu perus- ja toiselle asteelle; 1/3 on tutkintovaatimuksissa olevia korkea-asteen aineistoja. Esikoulun ja varhaiskasvatuksen osalta Celia tuottaa vain jonkin verran materiaalia.

Tuotantopolitiikan toteuttamiseksi laadittiin toimeenpanosuunnitelma, jota tarkistettiin vuoden aikana, mutta seuraavia toimenpiteitä tehtiin:

Yksittäisten oppikirjanimekkeiden tilaus-tuotantomallista siirryttiin toimintamalliin, jossa oppilaitokset ja opiskelijat voivat tehdä hankintaehdotuksia kahtena hankintakautena. Lukion kirjojen osalta hankintakausissa joustetaan tarpeen mukaan. Asiakkaita ja yhteyshenkilöitä ohjattiin ensisijaisesti valmiina olevan aineiston hyödyntämiseen.

Ammattioppilaitoksiin tuotettiin ennakoon valittuja aineistoja.

Taktiilimuotoista oppimateriaalia ja kirjallisuutta tarjottiin pistelukutaidon opettelua, sujuvoittamista, hyödyntämistä ja ylläpitoa varten. Materiaaliin sisällytettiin myös aikuiselle suunnattua opastusta. Alakoulun pistematematiikan oppimateriaalin kehittämistä jatkettiin, ja nivelvaiheeseen koskettelukirjoista pistekirjoitukseen prototypoitii uusi kuvakirjamateriaali.

Vuonna 2020 Celian oppimateriaalin tuotantopolitiikka, ns. yleisen kokoelman kokoelmapolitiikka sekä tuotepolitiikka on tarkoitus yhdistää yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

3.3 Tavoite 3. Kirjallisuuden ja tiedon saatavuus eri kohderyhmissä paranee

3.3.1 Mittari 1: Celian palveluja säännöllisesti (vähintään yhden kirjan vuodessa) lainanneiden lasten ja nuorten lukumäärä

Tavoitteena oli vähintään 10 000 säännöllistä lainaajaa, josta toteutui 12 655.

Aiemmilta vuosilta alkanut yhteistyö yleisten kirjastojen lasten ja nuorten parissa toimivien työntekijöiden kanssa jatkui. Celian palvelut lukemisesteisille lapsille ja nuorille olivat entistä enemmän esillä osana kirjastojen omia palveluita, mm. lukudiplomeissa ja erityisryhmien menetelmäoppaissa.

Tietoa Selkis-hyllystä levitettiin kirjastoille ja konseptia kehitettiin mm. toteuttamalla kysely Selkis-hyllyn tilaajille. Selkis-hylly on Celian kehittämä konkreettinen työkalu, jolla kirjasto voi tuoda esiin erilaisia lukemisen tapoja. Kirjasto voi valita omista kokoelmistaan hyllyn sisällön (esim. selkokirjat, helppolukuiset kirjat, äänikirjat, tietokirjallisuutta lukemiseen liittyvistä aiheista). Celiasta tilattavassa Selkis-paketissa on hyllyn erottumista tukevaa visuaalista materiaalia ja esitteitä.

Vuonna 2018 alkanut yhteistyö opetustoimen edustajien kanssa vakiintui Celian normaaliksi toiminnaksi. Erityisopettajat jatkoivat oppilaittensa rekisteröintiä Celian äänikirjapalveluun aktiivisesti. Uusia rekisteröintejä tarjoavia kouluja tuli noin 300 ja yhteensä rekisteröintejä tarjoaa 1 968 koulua.

Uutena aluevaltauksena Celian palveluita ja roolia nuorten parissa korostettiin. Yhteistyötä tehtiin mm. lukijärjestöjen, Ohjaamoiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten hankkeiden kanssa.

Uusia alle 18-vuotiaita tuli Celian asiakkaaksi vuoden 2019 aikana lähes 10 000 ja yhteensä Celian asiakkaina on 25 390 alle 18-vuotiasta. Asiakkaista säännöllisesti Celian palveluita käyttää 12 655 alle 18-vuotiasta (50 % kaikista alle 18-vuotiaista).

Tietoa lasten ja nuorten palveluista levitettiin osallistumalla aktiivisesti opetus- ja kasvatusalan valtakunnallisiin ja paikallisiin tapahtumiin. Lisäksi nuorisoalan näkyvyyttä haettiin NUORI2019-tapahtumasta ja nuorisoalan toimijoille suunnatusta esitteestä, jossa annettiin konkreettisia vinkkejä siihen, miten nuorisoalan toimijat voivat tukea nuorta lukemisessa.

3.3.2 Mittari 2: Celian vieraskielisen kirjallisuuden tarjonnan laajentaminen

Tavoitteena vähintään 4100 nimikkeen kokonaismäärä, josta toteutui 4020.

Edellisten vuosien tapaan Celia keskittyi vieraskielisen aineiston hankinnassa vaihtoihin ja yhteistuotantoihin Pohjoismaiden kanssa. Omassa tuotannossa tehtiin yksittäisiä vieraskielisiä nimekkeitä.

Vieraskielisen aineiston hankinnassa tärkein jakelija on ABC:n Global Book -palvelu. Haasteena on eri maiden tuottamien aineistojen formaattierot sekä metadatan määrällinen ja laadullinen vaihtelevuus. Osa kiinnostavissa nimekkeistä on tuotettu sellaiseen muotoon, ettei Celiassa pystytä niitä jakelemaan. Vuoden 2020 aikana Celian on syytä pohtia mahdollisia linjauksia vieraskielisen aineiston hankinnan ja jakelun haasteisiin.

Vuonna 2019 Celia osallistui Global Book Servicen tulevan asiakaskäyttöliittymän beta-version testaukseen. Asiakkailta saatu palaute oli pääosin positiivista. Vieraskielisen aineiston kysynnässä on lievää kasvua aiempiin vuosiin verrattuna.

3.3.3 Mittari 3: Maahanmuuttajille tarkoitettujen selkoäänikirjojen tuotantoyhteistyön kehittäminen.

Mittarille ei asetettu tavoitetta. Ks. vuoden 2018 toimintakertomus.

3.4 Tavoite 4. Lisätään kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille

3.4.1 Mittari 1: Yhteistyökirjastojen lukumäärä (yleiset kirjastot)

Tavoitteena oli 280 kuntaa/500 toimipistettä, josta toteutui 289 kuntaa/477 toimipistettä

Celian palvelutarjonnan jalkauttaminen ympäri Suomen kirjastoja on toteutunut erittäin hyvin. Itse asiassa vuoden 2019 määrällinen tavoite saavutettiin jo vuoden 2018 aikana. Kuntien ja kaupunkien kirjastot ovat olleet kiinnostuneita lisäämään kirjallisuuspalveluiden saavutettavuutta Celian palveluiden avulla siinä määrin, että tällä hetkellä manner-Suomen 294 kunnasta sopimuksen ovat tehneet lähes kaikki eli 289 kuntaa.

Toimipisteiden määrätavoite ei täytynyt tilastojen laskutavan vuoksi. Monessa kaupungissa on valittu malli, jossa kertyy tilastoihin vain pääkirjasto, vaikka Celian palvelut ovat käytössä myös lähikirjastojen kautta.

3.4.2 Mittari 2: Sopimuksen tehneiden kirjastojen aktiivisuus: niiden kirjastojen osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita.

Tavoitteena oli 85 %, josta toteutui 81 %.

Celian palveluita tarjotaan Suomessa nyt lähes kaikissa kunnissa ja kaupungeissa. Seuraava askel onkin ollut ylläpitää ja vahvistaa mukana olevien kirjastojen Celia-osaamista. Tavoitteena on, että Celian palveluita pidetään kirjastoissa yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden lisäämisen työvälineinä.

Kirjastojen jatkuvan aktiivisuuden varmistamiseksi Celian verkkosivustoja ajantasaistettiin, luotiin tulostettavia pikaohjeita ja video-opastuksia. Muutostarpeiden tunnistamisessa ja muutosten toteuttamisen suunnittelussa hyvänä tukena on valtakunnallinen alueellisten Celia-vastaavien verkosto, johon kuuluu 34 henkilöä. Verkoston vuosittainen tapaaminen pidettiin Vaasassa huhtikuussa 2019. Celia oli mukana myös Suomen kirjastoseuran järjestämällä Kirjastopäivillä Helsingissä.

Celian tunnettuutta lisättiin keväisellä kirjastokampanjalla ”Hyvä kirja kuuluu kaikille”. Kirjastojen palautteen perusteella kampanja sai hyvän vastaanoton. Lokakuussa 2019 Turun kirjamessujen yhteydessä jaettiin vuosittainen Celia-palkinto. Palkinnon vastaanotti Alueellista kehittämistyötä tekevien kirjastojen alaisuudessa toimiva Rikosseuraamusalan työryhmä, jossa on jäseniä ympäri Suomen.

Ylivoimaisesti suurimman osan Celian palveluiden markkinoinnista tekevät kirjastot paikallisesti. Lukumääriä näistä ei ole koottu yhteen, mutta Celian mediaseurannassa näitä ilmoituksia on vuosittain useita kymmeniä. Celia tukee kirjastojen Celia-markkinointia tuottamalla esitemateriaalia kirjastojen kautta jaettavaksi.

Celian palveluiden koulutuksia järjestettiin maakunnissa 12 kertaa. Lisäksi aloitettiin matalan kynnyksen etätapaamiset, joita järjestettiin 7 kertaa. Uutena kumppanina koulutusten järjestämisessä tulivat mukaan alueellista kehittämistyötä tekevät kirjastot. Heidän näkökulmastaan Celian palveluiden tuntemus liittyy kirjastohenkilökunnan osaamisen kehittämiseen. Pääpaino yhteistyössä ei olekaan rekisteröintien tekemisessä vaan kuntalaisten ja kaupunkilaisten yhdenvertaisuuden lisäämisessä. Tavoitteena on, että Celian palveluiden käytön ja opastuksen osaaminen olisi osa normaalia kirjastoammattilaisen työkenttää.

Lisäksi verkosto- ja koulutusyhteistyötä tehdään kirjastoja lähellä olevien tahojen kanssa. Celia on ollut mukana Digi- ja väestötietoviraston Digitukipilotissa Uudenmaan liiton alueella. Celia-koulutuksia maakuntien digitukea antaville vertaisohjaajille pidettiin 4 kertaa. Työ jatkuu 2020.

Kirjastoalan opiskelijat opistoissa ja AMK:n kirjastolan koulutusohjelmissa ovat olleet luennoilla Celia-aineistoista 8 kertaa vuonna 2019.

3.4.3 Mittari 3: Yhteistyökirjastojen lukumäärä (korkeakoulukirjastot).

Tavoitteena oli 38 kirjastoa, josta toteutui 35 kirjastoa.

Korkeakoulukirjastojen määrä on vähentynyt korkeakoulukentän yhdistymisten myötä. Helpompi onkin laskea, kuinka monta korkeakoulukirjastoa ei ole mukana Celia-yhteistyössä. Näitä kirjastoja on vain kaksi. Toisen puuttuvan korkeakoulukirjaston kanssa on kuitenkin aloitettu uudelleen keskustelut yhteistyöstä, koska he ovat osoittaneet kiinnostusta Celiaa kohtaan ja osallistuneet Celia-lain esivalmisteluja koskevaan työpajaan.

3.4.4 Mittari 4: Sopimuksen tehneiden korkeakoulukirjastojen aktiivisuus: niiden kirjastojen osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita.

Tavoitteena oli 85 %, josta toteutui 84 %.

Korkeakoulut ovat rekisteröineet hyvin aktiivisesti uusia asiakkaita Celian palveluihin. Tavoite vuodelle 2019 oli, että 85 % korkeakoulukirjastoista rekisteröi uusia asiakkaita. Tavoitteeseen lähes päästiin. Rekisteröivien kirjastojen osuus oli vuonna 2019 hieman vajaa 84 %.

Rekisteröidyistä opiskelijoista enemmistöllä (n. 74 %) on luki- ja/tai oppimisvaikeus. Näkövammaisia on vähän yli 4 %.

Celian palveluista on tiedotettu opiskelijoille aiempaa laajemmin, joten opiskelijat, joilla on lukemisesta, löytävät palvelujen piiriin helpommin. Tätä on edistänyt myös se, että joissakin korkeakouluissa erityisopettajat toimivat kirjastojen ohella Celia-rekisteröijinä. Celia on myös kannustanut korkeakoulukirjastoja tekemään yhteistyötä erityisopettajien ja esteettömyyspalveluiden kanssa.

Korkeakoulukirjastojen kiinnostus saavutettavuustyöhön on ylipäänsä lisääntynyt selvästi. Kiinnostus ilmeni vuoden mittaan korkeakouluvierailujen, erilaisissa tapahtumien ja Celiaan tulleiden yhteydenottojen kautta.

3.4.5 Mittari 5: Opettajien yhteistyöverkoston perustaminen ja toiminnan käynnistäminen.

Mittarille ei asetettu tavoitetta.

3.4.6 Mittari 6: Ikäihmisten verkkopalvelun kehittäminen.

Tavoitteena oli, että kehittämissuunnitelman toteuttaminen on aloitettu ja digituen koordinoinnista on tehty osa Celian pysyvää toimintamallia. Toteutui suunnitelman mukaisesti.

Celian tulossopimus 2017-2019 sisälsi tavoitteen lisätä kirjastopalveluiden saatavuutta henkilöille, joilla on lukemiseste. Yhtenä mittarina oli verkkopalveluiden kehittäminen ikäihmisten tarpeisiin sopiviksi. Toteutus jatkui suunnitelman mukaisesti.

Varsinainen kehittäminen kohdistettiin asiakasryhmiin, jotka tarvitsevat runsaasti tukea tai eivät tuenkaan avulla kykene käyttämään verkkopalveluita.

Ohjeita verkkopalveluiden käyttöön lisättiin ja parannettiin, ja verkkopalveluita kehitettiin sekä käytettävyyden että saavutettavuuden osalta. Työtä hidasti Celian palvelinten siirtohanke Valtorille.

Erityisen tärkeää näille kohderyhmille on paikallinen, tarvittaessa myös asiakkaan kotiin ulottuva tuki. Tästä syystä digitukiyhteistyötä eri toimijoiden kanssa jatkettiin ja pyrittiin laajentamaan.

Kohderyhmään kuuluu myös henkilöitä, joiden henkilökohtaiset toimintaesteet tai vaikkapa taloudelliset syyt toimivat esteinä digitaalisten palveluiden käytölle. Tälle ryhmälle Celia tarjosi cd-äänikirjapalvelua yhteistyössä kirjastojen ja muiden yhteisöjen kanssa.

Lisäksi Celia tarjosi äänikirjakokoelmiaan kolmansille osapuolille, jotka kehittävät kohderyhmälle suunnattuja verkkopalveluita. Sopimus äänikirjojen välittämisestä tehtiin Näkövammaisten liiton kanssa. Keskusteluja käytiin myös muiden toimijoiden kanssa.

3.4.7 Mittari 7: Koulu yhteistyön kehittäminen: yhteistyökoulujen lukumäärä.

Tavoitteena oli 2200 koulua, toteutui 1 968.

Koulu yhteistyö vakiintui vuoden 2019 aikana osaksi Celian perustoimintaa. Erityisopettajat jatkoivat oppilaiden ja opiskelijoiden rekisteröintejä. Yhteensä Celian yhteistyökouluja on 1 968. Koulujen palvelua kehittääkseen osa Celian henkilökunnasta kävi tutustumassa koulujen käytäntöihin kouluvierailuilla.

Koulu yhteistyön vakiintumisesta huolimatta kouluille suunnattuja toimintamalleja tulee jatkossa kehittää ja suunnitella koulujen käytäntöihin sopiviksi. Myös kuntakohtaiset ratkaisut (esim. kirjaston ja koulun / oppilaitoskirjaston ja erityisopettajien yhteistyö) uusien lapsien ja nuorien rekisteröimisessä Celian äänikirjapalveluun edellyttävät Celialta muutoksia yhteistyötahojen tilastointiin.

Celian palveluiden tunnettuus kouluissa ja oppilaitoksissa vaikuttaa kasvaneen. Tätä varmasti auttaa myös Celian oppimateriaalin maksuttomuus. Tulevina vuosina koulu yhteistyössä tulisikin pyrkiä palvelun käyttöasteen ja kokoelman laadun parantamiseen määrien kasvattamisen sijaan.

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Tavoite 5. Palvelulupaus annetaan VM:n toimeksiannon mukaisesti

Vuoden 2017 aikana Celia määritteli ne palvelut, joista palvelulupaus annetaan sekä asetti palvelulupauksille toimitusaikatavoitteet vuosille 2018 ja 2019.

Palvelulupaukset toteutuivat vuonna 2019 seuraavasti:

Palvelulupaus 1: Äänikirjapalvelu verkossa. Tavoite: äänikirjapalvelu verkossa toimii 24/7. Toteuma: 98 % (vikatilanteista johtuneita käyttökatoja oli 8 päivänä, mutta vikatilanteet eivät kestäneet koko päivää).

Palvelulupaus 2: Kirjastojen kumppanuus. Tavoite: kumppanikirjastojen yhteydenottoihin vastataan arkisin vuorokauden kuluessa. Toteuma: 99 %. Tulos perustuu otantaan.

Palvelulupaus 3: Kauno ja tietokirjallisuuden tuottaminen hankintaehdotuksesta lainattavaksi. Tavoite: äänikirja tuotetaan ja saatetaan lainattavaksi enintään 5,5 kuukaudessa. Toteuma: 95 %. Tulos perustuu otantaan.

4.2 Tavoite 6. Celian sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy

4.2.1 Mittari 1: Verkkolainojen prosenttiosuus kokonaislainauksesta.

Tavoitteena oli 68 %, josta toteutui 67 %.

Vaikka verkkolainojen määrä lisääntyi merkittävästi, ei verkkolainojen määrä lisääntynyt vastaavasti, jolloin tavoitetta ei täysin saavutettu. Verkkolainojen osuus nousi kuitenkin huomattavasti vuoden 2018 tasosta, joka oli 60 %. Cd-lainausta pysyi samalla tasolla kuin 2018.

4.2.2 Mittari 2: Sähköisiä palveluita käyttävien henkilöiden määrä.

Tavoitteena oli 36 000, josta toteutui 47 646.

Sähköisiä palveluita käyttävien henkilöiden määrä kasvoi yli odotusten, koska uusia asiakkaita rekisteröitiin odotettua enemmän. Uusia asiakkaita rekisteröitiin 18 000 asiakasta ja heistä 95 % oli verkkopalveluiden käyttäjiä. Uusista henkilöasiakkaista 60 % oli kouluissa rekisteröityjä lapsia ja nuoria.

65-vuotta täyttäneistä yhä useampi käytti sähköisiä palveluita, vaikka suurin osa heistä onkin edelleen cd-äänikirjojen käyttäjiä. 65-vuotta täyttäneitä on n. 13 000 henkilöä, joista n. 4 400 eli 33 % oli verkkopalveluiden käyttäjiä.

Cd-äänikirjoja käyttävien asiakkaiden määrä laski n. 1 500 asiakkaalla. Tämä tavallista suurempi lasku johtui ensisijaisesti asiakastietojen päivityksestä. Vuoden lopussa cd-äänikirjojen käyttäjinä oli 12 750 henkilöä, mikä on 21 % kaikista henkilöasiakkaista.

4.2.3 Mittari 3: Asiakastyytyväisyys sähköisiin palveluihin (1-5).

Tavoitteena oli 4,0, josta toteutui 4,0.

Celian verkkopalveluiden käyttäjätutkimuksen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä asiakkaan tarpeista, mahdollisuuksista ja halukkuudesta käyttää Celian verkkopalveluita. Tutkimus toteutettiin verkkokyselynä marraskuussa 2019. Vastauksia saatiin 1 782 sekä asiakkailta että palvelun välittäjiltä.

Tutkimuksen keskeisiä tuloksia:

- 82 % mielestä Celianetiin kirjautuminen on melko tai erittäin helppoa. (2018: 82 %)
- 72 % löytää etsimänsä kirjat Celianetistä melko tai erittäin helposti. (2018: 71 %)
- 80 % arvioi kirjan lainaamisen Celianetistä olevan melko tai erittäin helppoa. (2018: 84 %)
- 75 % mielestä Pratsam Reader -mobiilisovelluksen asentaminen ja kirjautuminen on melko tai erittäin helppoa. (2018: 70 %)

Kokonaisuudessaan käyttäjätyytyväisyys on korkea, ja sen taso on säilynyt ennallaan vuoteen 2018 verrattuna. Henkilöasiakkaiden tyytyväisyyden keskiarvo oli 4,0.

4.2.4 Verkkolainauksen kehitys 2017-2019

Verkkolainaus	2017	2018	2019	Muutos% 2018/2019
Verkkolainaaajia (hlöt)	13 895	31 340	47 646	+51 %
Selain- ja mobiililainat	274 937	449 301	612 456	+36 %
Latauslainoja (äänikirjat)	93 100	103 193	106 495	+3 %
Latauslainoja (e-kirjat)	2 520	2 954	3 662	+24 %
Verkkolainoja yhteensä	370 557	555 448	722 613	+30 %
Äänikirjalatausten osuus verkkolainoista (näistä maksetaan Sanasto-korvaus)	25 %	19 %	15 %	14,7 %

5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä seurattiin seuraavilla mittareilla

Henkiset voimavarat	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Henkilötyövuodet	54,7	53,97	51,92	42,55	42,15	42,75
Sairauspoissaolot, pv/htv	10,1	10,7	12,26	10,04	8,8	8,2
Työtyytyväisyys	3,48	3,16	3,21	3,12	3,31	3,36
Johtaminen	3,63	3,33	3,09	2,99	3,13	3,16

Henkiset voimavarat	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Henkilöstön osallistuminen koulutuksiin, väh. 1 pv/hlö	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %

Suomen Laatuokeskus arvioi Celian toimintaa kokonaisvaltaisen CAF-arviointimallin avulla. CAF-arvioinnin ja VMBaro-tulosten pohjalta käynnistettiin useita henkilöstöä koskevia kehittämistoimia, mm. vanhentuneiden prosessikuvausten päivittäminen työnkulkujen ja organisoinnin selkiyttämiseksi, sisäisen viestinnän ja työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelman laatiminen mukaan luettuna toimintakulttuurin kehittäminen ja osallistavan työtteen lisääminen, Osaavan käyttöönoton valmistelu, henkilöstöstrategian laatiminen sekä ohjeistuksen päivittäminen ja esimiesten valmentaminen epäasialliseen työkäyttäytymiseen puuttumiseen. Myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valmistui. Työtyytyväisyyden arvo nousi tasolle 3,36.

Syksyllä 2019 toteutetussa VMBaro-kyselyssä keskeiseksi kehittämiskohteeksi nousivat edelleen sisäinen viestintä ja vuorovaikutus, tarve kehittää kehityskeskusteluja sekä töiden organisointi, jotka alensivat johtamisindeksin arvoa. Celia jatkaa näiden alueiden kehittämistä, mm. nykyinen organisaatiomalli on vuodelta 2012 ja uudistamisen tarpeessa.

Henkilöstömäärä on viimeisten vuosien aikana vähentynyt merkittävästi määrärahalleikkausten ja yt-menettelyiden vuoksi. Samaan aikaan sairauspoissaolot ovat vähentyneet huomattavasti. Celian innovointikyvykkyyksindeksi on varsin korkea (3,68).

6 Tilinpäätösanalyysi

Toimintamenot vuonna 2019 olivat 5 635 996 euroa (2018: 5 293 317, 2017: 5 136 306, 2016: 5 700 710).

6.1 Rahoituksen rakenne

Näkövammaisten kirjaston toiminta rahoitettiin toimintamenoäärärahoilla. Kirjaston toimintamenoäärärahaa (29.80.05) oli kertomusvuoden talousarviossa 5 199 000 €. Vuodelta 2018 siirtyi toimintamenoäärärahoja kertomusvuonna käytettäväksi 867 657,93, joten yhteensä kertomusvuonna käytettävissä oli 6 066 357,93 €.

6.2 Talousarvion toteutuminen ja analyysi

Toimintamenojen käyttö muodostui vuoden 2019 talousarvion määrärahoista, vuodelta 2018 siirtyneestä toimintamenoäärärahoista sekä bruttotuloista. Talousarviobruttotulot laskivat edellisen vuoden 98 141,13 eurosta kertomusvuoden 44 262,47 euroon. Tuloista 1,26 % tuli muuntopalveluista ja tuloista ja suurin osa tulosta tuli ulos vuokratuista tiloista (64,41%) sekä

yhteistyökumppaneilta (34,34%). Talousarviomenot ovat viraston toimintamenoja, joista runsas 42,25 % muodostuu palkoista sivukuluineen ja toinen suuri menoerä on palveluiden osto, joka vie 46,13 %. Tulot alittivat talousarvion 67 437,53 eurolla. Toimintamääräraha (sisältäen tulot) käytettiin 5 653 743,34 € mikä on 342 079,73 euroa enemmän kuin vuonna 2018. Vuodelle 2020 toimintamäärärahaa siirtyi 597 195,60 euroa. Säästöt arvioidaan käytettävän vuoden 2020 aikana.

7 Sisäinen valvonta

Celian toimintaa ohjaa laki ja asetus Näkövammaisten kirjastosta. Nykyinen laki on vuodelta 1996. Celia kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön kirjanpitoyksikköön.

Celian johtokunta on vahvistanut Celialle sisäisen valvonnan ohjesäännön 2007. Ohjesäännössä määritellään mm. riskienhallinta osaksi kirjaston strategista ja vuosisuunnittelua. Sisäisen tarkastuksen osalta Celia kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön sisäisen tarkastuksen piiriin.

7.1 Riskienhallinta 2019

Toimintavuonna Celia on päivittänyt riskienhallintaohjeet ja riskienhallinnan vuosikellon. Tietoturvahyökkäysten ehkäisemiseksi Celia osallistui Taisto-harjoituksiin ja sisällyttää koko henkilöstön tietoturvakoulutuksen vuoden 2020 koulutussuunnitelmiin.

Toimintavuonna suurimmaksi riskiksi arvioitiin Celian konesalin siirto Valtoriin vuosien 2019-2020 aikana. Varsinainen yliheitto ja sen tarvitsemat testaukset tapahtuvat vuoden 2020 puolella, mutta valmistelut tarvittavine järjestelmämuutoksineen on toteutettu vuoden 2019 kuluessa. Riskit on valmisteluvaiheessa onnistuttu välttämään yksityiskohtaisten suunnitelmien, niiden tarkan toteutuksen ja katkeamattoman seurannan ja valvonnan avulla. Tällä hetkellä siirtoprojekti on aikataulussa. Varsinaisen yliheiton vaiheessa keväällä 2020 voi vielä ilmetä riskejä, jotka voivat näkyä asiakaspalvelussa. Tarkoitus on sulkea Celian palvelut noin viikoksi, jotta mahdollisia ongelmakohtia voidaan korjata ennen kuin palvelut avataan yleisölle.

Konesalisiirron aikana Celia ei ole voinut juurikaan kehittää verkkopalvelujaan, vaan kehittämistoimenpiteet ovat siirtyneet toteuttavaksi siirron jälkeen. Tämän vuoksi Celia käynnistää verkkopalvelujen lyhyen aikavälin (2020-2023) strategian suunnittelun ja toteuttamisen, mikä on kirjattu Celian tulossopimukseen.

Toimintavuoden riskinä nähtiin myös Celian vähäiset henkilöstövoimavarat, jotka eivät mahdollista saavutettavan julkaisemisen edistämistyön laajentamista siinä määrin kuin kysynnän perusteella olisi tarpeellista. Celia onnistui kuitenkin irrottamaan määrärahastaan palkkauskulut toisen saavutettavuusasiantuntijan palkkaamiseksi keväällä 2019.

7.2 Strategian ja tulossopimuskauden 2020-2023 riskit

Celiassa valmistui toimintavuoden aikana strategia vuoteen 2030 sekä tulossopimus vuosille 2020-2023. Molemmat suunnitelmat sisältävät riskianalyysin. Keskeisenä riskinä molemmissa suunnitelmissa on se, että kaupallisten digitaalisten julkaisujen saavutettavuus ja jakelu kirjastoverkon kautta eivät toteudu odotetusti, jolloin Celian ei ole mahdollisuutta supistaa

nykyisenkaltaista kauno- ja tietokirjallisuuden tarjontaansa ja kohdistaa voimavarojaan uudella tavalla, esim. sellaisten aineistojen tuottamiseen, joihin kaupallinen sektori ei vastaa.

On positiivista, että opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt esiselvityshankkeen näkövammaisten kirjastoa koskevan lain uudistamisesta, jolloin Celian toiminnan suuntaaminen tulevaisuuteen hahmottuu myös säädöstatasolla. Celian nykyinen laki on toimintaympäristön muuttuessa vanhentunut.

7.3 Määrärahan riittävyyden riskit

Celia on monen vuoden ajan voinut kehittää toimintaansa tarkan taloudenpidon ja siirtomäärärahan turvin. Koska Celialle myönnetty määräraha on vuosien mittaan supistunut, on myös siirtomääräraha supistumassa. Esim. konesaliin siirtoon liittyvät kulut maksetaan siirtomäärärahasta. Jos Celian määrärahan käyttösuunnitelma vuodelle 2020 toteutuu sellaisenaan, ei säästöjä vuodelle 2021 juurikaan siirry. Tämä merkitsee kehittämistyön hidastumista.

Jos eduskunta edellyttää, että tekijänoikeuslakia tulee muuttaa niin, että kaikesta Celian verkkopalvelusta on jatkossa maksettava korvauksia tekijöille, eivät Celian olemassaolevat määrärahat riitä korvausten maksamiseen. Celia varautuu myös tulossopimuskauden 2020-2023 aikana ottamaan kannan cd-palvelun jatkamisen mahdollisuuksiin. Tällä hetkellä Celia ylläpitää kahta konesalia ja kahta palvelumallia cd-palvelun mahdollistamiseksi.

8 Liitteet

8.1 Valtion tulostietojärjestelmään (Netraan) syötetyt tulostiedot

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 1: Lukemisesteisten henkilöiden kirjallinen tieto- ja kulttuurivaranto lisääntyy						
Mittari 1: Saavutettavan julkaisemisen suositukset sekä saavutettavuus-neuvonta ja -koulutukset yhteensä, vähintään	23	26	34	28 (koulutuksia 22, loput julkaisuja. Saavutettavasti.fi-sivustosta laskettu vain 4 julkaisua eli pääosat, eli alisivuja, joita on 18)	63 (55 koulutus-tai webinaari-tilaisuutta, 8 konsultointia)	30
Mittari 2: Celian kirjatutanto, uusien nimekkeiden määrä, noin	1 565	1 518	1 389 joista koe- ja moniste-palvelua 53	1 434 josta koe- ja moniste-palvelua 32	1 391 josta koe- ja moniste-palvelua 32	1300
Mittari 3: Celian kehittyneiden digitaalisten tuotteiden (DaisyTriot ja EPUB3) uusien nimekkeiden määrä, vähintään	34	41	31	45	42	50

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 2: Oppikirjojen tasavertainen saatavuus paranee						
Mittari 1: Oppikirjatuotannon kokonaisuudistuksen toteutuminen	-	-	Toteutui.	Toteutui.	Toteutui pääosin, mutta suunnitelmaa oli tarkistettava vuoden aikana toimintaympäristön muutoksista johtuen.	Oppimateriaalien tuotantopolitiikan toimeenpanosuunnitelman toteuttaminen (Celian uudet oppimateriaalit ja -kokonaisuudet)

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 3: Kirjallisuuden ja tiedon saatavuus eri kohderyhmissä paranee						
Mittari 1: Celian palveluja säännöllisesti käyttävien lasten ja nuorten lukumäärä, vähintään	1 483	1 778 Alle 18-vuotiaita kaikkiaan n. 3 000	1 747 Alle 18-vuotiaita kaikkiaan 4 005	8 927 Alle 18-vuotiaita kaikkiaan 15 735	12 655 Alle 18-vuotiaita kaikkiaan 25 390	10 000
Mittari 2: Celian vieraskielisen kirjallisuuden tarjonnan laajentaminen, nimekkeiden määrä, vähintään	-	3 830	3 589	3 705	4 020	4 100
Mittari 3: Maahanmuuttajille tarkoitettujen selkoäänikirjojen tuotantoyhteistyön kehittäminen	-	-	Siirtyi vuodelle 2018.	Ei toteutunut .	-	-

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 4: Lisätään kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille						
Mittari 1: Yhteistyökirjastojen lukumäärä, yleiset kirjastot: kunnat/toimipisteet	142/298	200/374	220/441	286/454	289/477	280/500
Mittari 2: Sopimuksen tehneiden kirjastojen aktiivisuus: niiden kirjastojen osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita	-	-	-	-	81 %	85 %
Mittari 3: Yhteistyökirjastojen lukumäärä, korkeakoulukirjastot	21	28	30	35	35	38 (oikea tavoiteluku on 37, sillä korkeakouluja on yhdistetty)
Mittari 4: Sopimuksen tehneiden korkeakoulukirjastojen aktiivisuus: niiden kirjastojen osuus, jotka rekisteröineet asiakkaita	-	-	-	-	84 %	85 %
Mittari 5: Opettajien yhteistyöverkoston perustaminen ja toiminnan käynnistäminen	-	-	Toteutui	-	-	-

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Mittari 6: Ikäihmisten verkkopalvelun kehittäminen	-	-	Toteutui	Toteutui	Toteutui	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen aloitettu ja digituen koordinoinnista tehty osa Celian pysyvää toimintamallia
Mittari 7: Kouluysteistyön kehittäminen: yhteistyökoulujen lukumäärä	-	-	-	1660	1 968	2 200

Toiminnallinen tehokkuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 5: Palvelulupaus annetaan VM:n toimeksiannon mukaisesti						
Mittari 1: Palvelukokonaisuudet , joista palvelulupaus annetaan, on määritelty	-	-	Toteutui	-	-	-
Mittari 2: Palvelulupauksen 1. vaihe on valmis: palvelun lopputuotteet on määritelty	-	-	Toteutui	-	-	-
Mittari 3: Palvelulupauksen 2. vaihe on valmis: palvelujen toteuttamiseen kuluva aika on määritelty	-	-	Toteutui	-	-	-
Mittari 4. Äänikirjapalvelua koskeva palvelulupaus: äänikirjapalvelu verkossa toimii 24/7	-	-	-	100 %	98 % (8 lyhyempää käyttökatkoa)	Palvelulupaus toteutunut
Mittari 5. Kumppanikirjastoja koskeva palvelulupaus: kumppanikirjastojen yhteydenottoihin vastataan arkisin vuorokauden kuluessa	-	-	-	100 %	99 %	Palvelulupaus toteutunut

Toiminnallinen tehokkuus	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 6: Celian sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy						
Mittari 1: Verkkolainojen prosenttiosuus kokonaislainauksesta, vähintään	27 %	39 %	48 %	60 %	67 %	68 %
Mittari 2: Sähköisiä palveluita käyttävien henkilöiden määrä, vähintään	7 557	11 586	13 895	31 340	47 646	36 000
Mittari 3: Asiakastyytyväisyys sähköisiin palveluihin (1-5)	-	4,04	3,6	4,0	4,0	4,0

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 7: Parannetaan työtyytyväisyyttä ja kehitetään osaamista						
Mittari 1: Kokonaistyötyytyväisyysindeksi (VM-Baro), vähintään	3,16	3,21	3,12	3,31	3,36	3,5
Mittari 2: Henkilöstön koulutukseen osallistuminen: % henkilöstöstä osallistuu vähintään 1 päivän koulutukseen	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 tavoite
Tavoite 8: Parannetaan johtamista						
Mittari 1: Johtajuusindeksi (VM-Baro), vähintään	3,33	3,04	2,9	3,13	3,16	3,4

8.2 Liite 2. Tulossopimuksen seurantamittarit 2015-2019

Seurannan kohde	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 ennuste/ arvio
Palvelut ja asiakkaat						
Lainat Celian järjestelmästä	934 800	950 300	771 447	919 007	1 083 142	875 000
Yleisten kirjastojen siirtokokoelmista lainatut Celian cd:t	40 000	70 000	99 207	111 661	tieto saatavissa keväällä 2020	150 000
Oppikirjatoimitukset (lainaus+myynti)	13 900	14 500	13 885	45 938	56 344	40 000
Asiakkaita palveluiden piirissä kaikkiaan (arvio)	30 660	35 300	39 000 (josta Celian rekisterissä 31 550)	45 567 (vain Celian rekisterissä olevat)	65 096 (vain Celian rekisterissä olevat)	52 000
Palveluiden piiriin tulleet uudet asiakkaat	4174	3 974	5 178	17 634	18 037	9000
Asiakastyytyväisyys	4,16	4,01	3,5	-	-	-
Vierailut Celian saavutettavuussivustolla	...	598	4 323	23 438	52 902	20 000
Verkkopalvelujen käyttäjiä yli 65-vuotiaissa (65 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat)	7 %	13 %	17 %	23 %	33 %	37 %

Seurannan kohde	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2019 ennuste/ arvio
Celian kirjatarjonta						
Kirjakokoelma: kauno- ja tietokirjat, nimekettä	48 332	50 000	51400	52 100	53 420	-
Oppikirjakokoelma: nimekettä	8894	9200	9428	9 700	9 982	-
Celian oman kirjatuotannon osuus Suomessa julkaistusta yleisestä kirjallisuudesta	32 %	31 %	27 %	28 %	27 %	25 %
Suomenkielisen äänikirjakokoelman käyttöaste	75 %	75 %	72 %	86 %	74 %	75 %
Taloudellisuus						
Kirjalainan keskihinta € (sis. oppikirjatoimitukset)	4,2	4,0	5,07	5,38	4,87	6 €
Oppikirjatoimituksen keskihinta €	131	110	89,68	Sisältyy kirjailainan keskihintaan	Sisältyy kirjailainan keskihintaan	-

8.3 Liite 3. Toimeenpanosuunnitelman toteutuma 2019

Tarkempi selvitys toimintakertomuksen tekstiosuudessa.

8.3.1 Tavoite 1. Lukemisesteisten henkilöiden kirjallinen tieto- ja kulttuurivaranto lisääntyy

Toteutetaan tekijänoikeuslain uudistuksesta aiheutuvat toimenpiteet

Celian menettelytapojen vahvistaminen lain vaatimusten mukaisesti; uusien valtuutettujen yhteisöjen opastaminen toimintaan.

Toteutuma:

Celia täyttää TOL 17 c §:n velvoitteet, mukaan lukien pitää vapaasti saatavilla ajantasaiset tiedot siitä, miten se noudattaa momentissa säädettyjä velvoitteita. Menettelytapoja ei ole selostettu yhdessä paikassa Celian verkkosivuilla, mutta mm. kokoelmapolitiikka sekä asiakkuuden edellytykset kerrotaan selkeästi.

Celia julkaisi 12.3.2019 suomenkielisen, lokalisoidun version IFLA:n oppaasta: Näin pääset alkuun. Lukemisesteisiä henkilöitä koskevan Marrakeshin sopimuksen soveltaminen.

Lisäksi Celia ja Suomen kustannusyhdistys sopivat hyvistä käytännöistä äänikirjatuotannossa. Käytännöt julkaistiin 5.9.2019.

Saavutettavan julkaisemisen edistäminen

- selvitetään kaupallisten sähkökirjapalveluiden saavutettavuutta
- edistetään kaupallisen äänikirjatuotannon saavutettavuutta
- käynnistetään saavutettavan julkaisemisen kriteeristön luonti hyödyntämällä muualla tehtävää työtä
- jatketaan Saavutettavasti.fi-sivuston ylläpitoa ja kehittämistä lisäten sivustolle ohjeita ja suosituksia
- tarjotaan koulutusta ja neuvontaa, joka painottuu saavutettavaan julkaisemiseen. Varaudutaan EU:n esteettömyysdirektiivin tuloon
- -lisätään Celian tunnettuutta sidosryhmien keskuudessa, erityisesti valtionhallinnon ja muiden yhteistyötahojen kanssa

Toteutuma:

Celia järjesti Saavuta äänikirjalla -seminaarin 5.9.2019 yhdessä Suomen kustannusyhdistyksen kanssa. Paikalla oli yli 70 kustannusalan edustajaa.

Saavutettavasti.fi-sivuston ylläpitoa jatkettiin sekä annettiin sähköpostitse neuvontaa [saavutettavuus@celia.fi-osoitteesta](mailto:saavutettavuus@celia.fi). Lisäksi vuoden 2019 lopussa tuotettiin eOppivaan koulutus saavutettavista asiakirjoista. Koulutus julkaistaan 16.1.2020, ja se on kaikkien kiinnostuneiden suoritettavissa.

Järjestettiin koulutuksia ja työpajoja saavutettavien asiakirjojen tuottamisesta julkishallinnon eri tahoille.

Koulutettiin SanomaPron oppimateriaalien toimittajia saavutettavista verkkoaineistoista.

Osallistuttiin pohjoismaisen saavutettavan julkaisemisen konferenssin järjestämiseen vastaamalla ohjelmasta. Konferenssi pidetään 16.-17.3.2020 Malmössä.

Tunnettuus saavutettavien julkaisujen asiantuntijana on edistynyt ainakin koulutuspyyntöjen määrän perusteella arvioituna.

Kaupallisten palveluiden saavutettavuutta ei selvitetty, mutta Ruotsin sisarviraston MTM:n tekemän työn ansiosta saavutettavuus on havaintojen perusteella parantunut ainakin osassa palveluita.

Celian kirjatutannon painopisteitä ja järjestelmiä muutetaan seuraavasti

Nykyisestä tuotannonhallintajärjestelmästä (Jeeves) luovutaan ja kehitetään kirjastojärjestelmän hankintamoduulia myös tuotannonhallinnan tarpeisiin.

Toteuma: Toteutui.

Kohdennetaan kirjatutantoa ja -hankintaa päivitettävän kokoelmapolitiikan mukaisesti ottaen huomioon saavutettavan julkaisemisen eteneminen yhteiskunnassa.

Toteuma: Toteutui osittain.

Pistekirjoja tehdään edelleen asiakastoiveiden perusteella, tuotanto nykytasolla.

Toteuma: Toteutui.

Koskettelukirjojen hankinta pyritään pitämään nykytasolla.

Toteuma: Toteutui.

Selvitetään Daisy-e-kirjatutantoa suhteessa kirjojen kysyntään ja käyttöön.

Toteuma: Toteutui osittain. Daisy-e-kirjat ovat tekstiä sisältäviä elektronisia kirjoja, joita v. 2019 tuotettiin 60 nimekettä (kaikki kauno- ja tietokirjallisuutta). Daisy-e-Kirjoja lainattiin 3 662 kertaa.

DaisyTrio-kirjojen (jatkossa EPUB3-kirjojen) tuotantomäärää pyritään lisäämään erityisesti oppikirjoissa (ml. toisen asteen ammatilliset oppikirjat) sekä lasten ja nuorten kirjoissa.

Toteuma: Toteutui osittain.

Pilotoidaan EPUB3-tuotantoa oppikirjoilla.

Toteuma: Ei toteutunut.

8.3.2 Tavoite 2. Oppikirjojen tasavertainen saatavuus paranee

Edetään oppimateriaalien tuotantopolitiikan toimeenpanosuunnitelman mukaisesti.

Toteutuma: Toteutui pääosin, mutta suunnitelmaa oli tarkistettava vuoden aikana toimintaympäristön muutoksista johtuen.

Koulujen palvelumalli viimeistellään ja yhteistyökoulujen määrää lisätään.

Toteutuma: Toteutui. Yhteistyökoulujen lukumäärä on 1 986 ja uusia lapsia ja nuoria tuli Celian äänikirjapalvelun käyttäjiksi noin 10 000.

Oppimateriaalien (ml. kohokuvat) tuottamisprosessia järjestellään uudelleen.

Toteutuma: Siirtyi seuraavalle vuodelle.

8.3.3 Tavoite 3. Kirjallisuuden ja tiedon saatavuus eri kohderyhmissä paranee

Lapset ja nuoret

Kehitetään lukemisen edistämistyötä osallistumalla kansallisiin hankkeisiin sekä kehittämällä Celian omaa lukemisedistämistyötä.

Toteutuma: Valittu lukemisen edistäminen osaksi Celian uutta strategiaa. Ryhdytty valmistelemaan lukemisen edistämisen toimintasuunnitelmaa. Osallistuttu useisiin yhteisiin hankkeisiin.

Yhteistyötä tiivistetään lasten ja nuorten parissa toimivien tahojen kanssa. Kirkastetaan Celian tarjontaa ja palvelumalleja kouluille, kirjastoille, huoltajille, kuntoutuksen ammattilaisille, nuorisoalan ja erityisesti etsivän nuorisotyön ammattilaisille, lukijärjestöille ja muille tahoille (verkostoituminen ja kohdennettu viestintä).

Toteutuma: Toteutui. Jatkettiin jo olemassa olevia käytänteitä. Uutena aluevaltauksena nuorisoalan toimijat.

Kehitetään palveluita yhdessä lasten ja nuorten kanssa (esim. asiakasraati, yhteiset tapaamiset kirjastojen kanssa).

Toteutuma: Toteutui osittain. Yhteistyötä jatkettiin kirjastojen ja koulujen sekä nuorisoalan toimijoiden kanssa.

Nostetaan kirjoja esiin lasten ja nuorten näkökulmasta yhteistyössä alan sidosryhmien kanssa.

Toteutuma: Jatkettu osallistumista kirjastojen omiin lukemista edistäviin kampanjoihin, mm. ekaluokkalaishankkeita ja eri kuntien lukudiplomit. Osallistuttu aihetta käsitteleviin seminaareihin ja koulutuspäiviin tuomalla aktiivisesti esiin Celian roolia lukemisen edistäjänä.

Vieraskielinen kirjallisuus

Vieraskielisen kirjallisuuden tarjontaa lisätään hyödyntämällä Tigar/ABC-verkoston tarjontaa (Trusted Intermediary Global Accessible Resources / Accessible Consortium).

Toteutuma: Toteutui.

Selkokirjallisuus

Celia osallistuu selkokielen strategian toteuttamiseen.

Toteutuma: Selkokielen toimenpideohjelmassa 2019-2022 on selkeä toimenpide: Selkokeskus, Vanhus- ja lähimmäispalvelujen liitto, Papunet-verkkopalvelu ja Celia tuottavat yhdessä kirjastoille materiaalin, jossa kerrotaan selkokielen ja kognitiivisesti saavutettavien digipalveluiden tarpeellisuudesta kirjastoissa.

Tätä ei ole vielä toteutettu.

8.3.4 Tavoite 4. Lisätään kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille

Kehitetään ja lisätään Celian tunnettuutta asiakkaiden ja sidosryhmien keskuudessa.

Toteutuma: Suunnitelmallinen ja kohdennettu viestintä sekä asiantuntijatyön tukeminen ovat tuottaneet tulosta, seurantamittarien mukaisesti asiakas- että palvelukumppanien määrät ovat kasvaneet ja saavutettavuusneuvonnan kysyntä on ylittänyt tarjonnan. Seuraava sidosryhmäkysely toteutetaan vuonna 2020, edellinen on vuodelta 2016.

Vakiinnutetaan ja vahvistetaan yhteistyötä jatkuvassa dialogissa yleisten kirjastojen kanssa niin, että vuoden 2019 loppuun mennessä 85 % Celia-yhteistyötä tekevästä kirjastoista aktiivisesti rekisteröi uusia asiakkaita Celian palveluiden piiriin.

Toteutuma: Aktiivisten osuus kasvoi (81 %), mutta tavoitteeseen ei aivan ylletty. 85 %:n saavuttamiseen olisi tarvittu 15 aktiivista kirjastoa lisää.

Jatketaan ja kehitetään yhteydenpitoa yleisiin kirjastoihin ottaen huomioon kirjastoilta ja kirjastojen asiakkailta tullut palaute pyrkien hyvään palvelutasoon ja aktiiviseen palveluiden käyttöön yleisissä kirjastoissa.

Toteutuma: Edellisvuoden asiakastytyväisyyskyselyn vastausten perusteella vahvistettiin kirjaston henkilökunnan osaamista Celian palveluiden käytössä koulutusten sekä teksti- ja video-ohjeiden muodossa.

Aktivoidaan eri keinoin niitä kirjastoja, jotka eivät vielä ole rekisteröineet uusia asiakkaita.

Toteutuma: Verkkosivuja uudistettiin kirjaston liittymistä ja palvelun aloitusta koskevien toimien osalta. Kirjastoille jaettiin tiivistetyt aloitusohjeet myös sähköpostitse. Lisäksi aloitettiin matalan kynnyksen etäkokoukset kirjastoille.

Celian ja yleisten kirjastojen välisessä yhteistyössä uudet äänikirjalainajat ohjataan yleisten kirjastojen asiakkaiksi ja heillä on käytettävissä sekä Celian tarjoama verkkopalvelu että Celian kirjastoille tarjoama cd-palvelu. Yhteistyö sisältää cd-jakelun jatkamisen Celiasta suoraan loppuasiakkaiden kotiin.

Toteutuma: Toteutui.

Poikkeustapauksissa Celia rekisteröi henkilöasiakkaita äänikirjapalveluun sekä taktiiliaineistojen lainaajiksi terveydenhuollon ammattilaisten välittämällä.

Toteutuma: Toteutui.

Kirjastoja tuetaan cd-äänikirjapalvelun laajentamisessa jatkamalla valmiin cd-aineiston tarjontaa sekä helpottamalla cd-soitinten hankintaa kumppaniratkaisujen avulla.

Toteutuma: Keväällä tehtiin kysely kaikille CD-lainauksia toteuttaville kirjastoille. Tulosten perusteella muokattiin CD-ohjeistusta ja avattiin lisämahdollisuus tilata Celilan CD-levyjä Kirjastopalvelun kautta.

Vahvistetaan yhteistyötä korkeakoulukirjastojen kanssa niin, että vuoden 2019 loppuun mennessä 85 % Celia-yhteistyötä tekevästä korkeakoulukirjastoista aktiivisesti rekisteröi uusia asiakkaita Celian palveluiden piiriin.

Toteutuma: 83,72 % korkeakoulukirjastoista on rekisteröinyt uusia asiakkaita palveluiden piiriin. Tulostavoite 85 % on siis lähes saavutettu.

Kirjastoammattilaisille tarjotaan koulutusta saavutettavien kirjastopalveluiden kehittämiseen. Kirjastoja tuetaan paikallisessa viestinnässä ja yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

Toteutuma:

Vuoden aikana Celia järjesti 12 koulutustilaisuutta kirjastojen henkilökunnalle. Lisäksi otettiin käyttöön valtakunnalliset etäkokoukset, joita oli 7 kertaa.

Celian äänikirjapalvelun tunnettuutta lisättiin kirjastokampanjalla ”Hyvä kirja kuuluu kaikille”, jossa kirjastot saattoivat sijoittaa äänikirjaversiosta kertovan kirjanmerkin painetun kirjan väliin. Lokakuussa Turun kirjamesujen yhteydessä jaettiin vuosittainen Celia-palkinto. Palkinnon vastaanotti Alueellista kehittämistyötä tekevien kirjastojen alaisuudessa toimiva Rikosseuraamusalan työryhmä.

Celia tukee kirjastojen markkinointia tuottamalla esitemateriaalia kirjastojen kautta jaettavaksi. Celian esitepalvelusta oli tilattavana kymmeniä erilaisia esitteitä sekä julisteita ym. Myös kirjastojen käyttöön kautta jaettavaksi. Celian esitepalvelusta oli tilattavana kymmeniä erilaisia esitteitä sekä julisteita ym. Myös kirjastojen käyttöön tarkoitettua Selkis-hyllymateriaalia uudistettiin ja materiaalista otettiin uusintapainoksia. Selkis-hyllyn avulla kirjastot voivat tuoda saavutettavaa aineistoa, kuten ääni- ja selkokirjoja esille kirjastotilassa.

Oppilaitoksille tarjotaan koulutuspaketteja saavutettavista kirjastopalveluista.

Toteutuma: Yhteistyötä kirjastoalan opintoja tarjoavien opistojen ja AMK:n koulutusohjelmien jatkettiin: saavutettavuutta ja yhdenvertaista lukemista koulutettiin 8 kertaa.

8.3.5 Tavoite 5. Palvelulupaus annetaan VM:n toimeksiannon mukaisesti

Seurataan käsittelyaikatavoitteiden toteutumista annetuille palvelulupauksille.

Toteutuma: Toteutui.

8.3.6 Tavoite 6. Sähköisten palvelujen käyttö lisääntyy

Toteutetaan konesalisiirto Valtoriin vuosina 2019-2020 aloittaen jakeluarkistosta ja jakelualustasta ja pyrkien katkeamattomaan palveluun siirron aikana.

Toteutuma: Aloitettiin 2019, päätetään 2020.

Tehdään välttämättömät muutokset jakelualustaan ja kirjastojärjestelmään.

Toteutuma: Toteutui.

Käynnistetään äänikirjojen perusnauhojen siirto Tieteellisen laskennan palveluun.

Toteutuma: Toteutui.

Työstetään saavutettavuusdirektiivin mukainen saavutettavuusseloste Celian verkkopalvelusivustolle.

Toteutuma: Toteutetaan vuoden 2020 aikana.

Ohjataan uusia ja nykyisiä asiakkaita verkkopalveluiden käyttöön.

Toteutuma: Toteutui erittäin hyvin uusien asiakkaiden osalta, joista 95 % on verkkopalveluiden käyttäjiä. Nykyisistä asiakkaista melko pieni määrä eli n. 260 henkilöä siirtyi verkkopalveluiden käyttäjäksi.

Kehitetään verkkopalveluiden tukipalveluita ikäihmisille yhteistyössä kirjastojen, valtionhallinnon toimijoiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Toteutuma: Verkosto- ja koulutusyhteistyötä tehdään yleisiä kirjastoja lähellä olevien tahojen kanssa. Celia on ollut mukana Digi- ja väestötietoviraston Digitukipilotissa Uudenmaan liiton alueella. Celia-koulutuksia maakuntien digitukea antaville vertaisohjaajille pidettiin 4 kertaa. Yhteistyötä digituessa mm. ENTER ry:n kanssa on jatkettu. Osallistuttu digitalisaation edistämishjelman rakentamiseen.

Kehitetään Celian verkkopalveluita käyttäjälähtöisesti ja systemaattisesti. Huolehditaan verkkopalveluiden saavutettavuuden ja käytettävyyden kehittämistä yhdessä kumppanien ja loppukäyttäjien kanssa.

Toteutuma: Toteutui siltä osin kuin oli mahdollista, sillä konesaliirtoprojekti rajoitti laajempia uudistamismahdollisuuksia.

Toteutetaan kaikki hallitusohjelmaan kirjatut toimintojen siirrot digitalisoimisen aiheuttamista tehtävän muutoksista Palkeisiin tai muutoin 2019-2020.

Toteutuma: Vuoden 2019 aikana otettiin käyttöön Handi ja valmisteltiin vuonna 2020 käyttöön otettavaa Osaavaa.

8.3.7 Tavoite 7. Parannetaan työtyytyväisyyttä ja kehitetään osaamista

VMBaro-kyselyn tulosten analysointi jatkosuunnitelman pohjaksi.

Toteutuma: Toteutui.

Otetaan käyttöön menettelytapoja vuonna 2018 toteutetun tunnetaito- ja valmennuksen kytkemiseksi osaksi arkea.

Toteutuma: Toteutui joidenkin valmennusoppien osalta. Sisällytettiin myös sisäisen viestinnän kehittämissuunnitelmaan ja työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelmaan vuodelle 2020.

Jatketaan asiantuntijuuden määrittelyä Celiassa.

Toteutuma: Toteutui pieneltä osin osana Celian strategiatyötä.

Henkilöstövoimavarojen uudelleenkohdentaminen, prosessien ja työtehtävien tarkistaminen jatkuu. Vuonna 2019 selvitetään pisteoppikirjojen jakelukappaletuotannon ulkoistusmahdollisuudet.

Toteutuma: Toteutui osana päivittäistä johtamistyötä, laatimalla henkilöstöstrategia ja henkilöstön kehittämisen vuosikello, valmistautumalla Osaavan käyttöönottoon ja kuvaamalla keskeiset prosessit. Pisteoppikirjojen jakelukappaletuotannon ulkoistusmahdollisuuksien selvittäminen siirtyi.

8.3.8 Tavoite 8. Parannetaan johtamista

VMBaro-kyselyn tulosten analysointi jatkosuunnitelmien pohjaksi.

Toteutuma: Toteutui.

Toteutetaan CAF-arvioinnin analysointi jatkosuunnitelman pohjaksi.

Toteutuma: Toteutui.

Vahvistetaan luottamuksellisuuteen, dialogisuuteen ja tavoitteellisuuteen perustuvaa johtamista ja esimiestyötä sekä muutoksenhallintaa.

Toteutuma: Työ käynnistyi. Ks. myös kohta 7 (parannetaan työtyytyväisyyttä ja kehitetään osaamista).

Vahvistetaan HR-johtamista valtion HR-johtamisen linjausten mukaisesti 2019-2020.

Toteutuma: Toteutui, mm. Osaavan käyttöönottoon valmistauduttiin.

Kaikki esimiehet osallistuvat esimies- ja johtamisvalmennukseen vuosittain.

Toteutuma: Toteutui: tunnetaitovalmennus, erätaukovalmennus, kiusaamiseen ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttuminen.

8.4 Liite 4. Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2019

8.4.1 Braille-neuvottelukunta 1.5.2018–30.4.2022

Puheenjohtaja: Koulutussuunnittelija Eeva-Liisa Koskinen, NKL.

Jäsenet:

- Oppimateriaalisuunnittelija Lauri Kannas, Celia
- Erityisasiantuntija Riitta Korhonen, Kotus
- Filosofian maisteri Teemu Kuusisto
- Ohjaava opettaja Tuija Piili-Jokinen, Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva
- Erityisasiantuntija Antti Raike, Aalto yliopisto
- Ammatillinen erityisopettaja Maria von Rutenberg, Ammattiopisto Live

Asiantuntijajäsenet:

- Pistekirjoitusvastaava Tessa Bamberg, FSS
- Oppimateriaalisuunnittelija Essi Aura, Celia.

Sihteeri: suunnittelija Marjo Kauttonen, Celia.

8.4.2 Kokoukset

Braille-neuvottelukunta kokoontui vuoden aikana 7 kertaa. Kokoukset pidettiin Celian tiloissa.

8.4.3 Muu toiminta

Neuvottelukunnasta koottiin työryhmä suunnittelemaan oppimateriaalia aikuisena näkövammautuneille pistekirjoituksen opiskelijoille. Lukemistot sisältävät helppoja ja lyhyitä aikuista kiinnostavia tekstejä. Ne on tarkoitettu käytettäväksi erityisesti aapisen jälkeen ennen varsinaisiin kirjoihin ja muihin laajempiin aineistoihin siirtymistä.

Eeva-Liisa Koskisen vetämän työryhmän työhön osallistuivat Riitta Korhonen, Maria Rutenberg, Tessa Bamberg ja Marjo Kauttonen. Huhtikuussa 2019 saatiin valmiiksi kolme pistelukemistoa: Ruoka, Terveys ja hyvinvointi sekä Luonto ja sää. Kukin lukemisto on yhden vihkon mittainen ja lainattavissa Celianetista.

Neuvottelukunnan julkaisuja on tilattu yhteensä 183 kappaletta (90 v. 2018).

Suurin osa tilauksista on ollut Lukemisen iloa ja Alkupiste aapiskirjoja. Tilausten suurempaa määrää saattaisi selittää osittain Lukemisen iloa -kirjasta otettu uudistettu painos. Uusia Pistelukemistoja on lainattu runsaan puolen vuoden aikana Celianetista yhteensä 56 kappaletta. Voitaneen päätellä, että tällaiselle harjoitusmateriaalille on ollut tarvetta.

Julkaistiin alkuvuodesta www.pistekirjoitus.fi-sivulla Teemu Kuusiston työstämät Matematiikan AsciiMath-merkinnät.

Neuvottelukunta päätti aloittaa Pistekirjoituksen perusteet -kirjan päivitystyön. Neuvottelukunnasta työhön osallistuvat Lauri Kannas, Essi Aura, Tuija Piili-Jokinen, Maria Rutenberg ja Eeva-Liisa Koskinen. Työtä jatketaan vuonna 2020.

Näkövammaisten Kulttuuripalvelu tiedusteli alkusyksystä neuvottelukunnalta mahdollisuutta tuottaa Opi pistenuotteja -opiskelumateriaali pistemuotoon. Opi pistenuotteja -sivusto on ensimmäinen suomalaisten tekijöiden laatima pistenuottien oppimateriaali. Sivuston julkistamistilaisuus pidettiin Iiris-talossa 31.10.

Neuvottelukunta päätti julkaista materiaalin pistemuodossa. Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan Kulttuuripalvelu julkaisee kirjan ja neuvottelukunta rahoittaa projektia. Lauri Kannas tutkii asiaa Riikka Hännisen kanssa. Työ jatkuu vuonna 2020.

Päätettiin jatkaa jo useamman vuoden kesken ollutta työtä foneettisten merkkien pistekirjoitusmerkintöjen parissa. Pyydettiin Celiän oppimateriaalisuunnittelija Hannele Wilkmania jatkamaan työtä ja etsimään merkeille tarkastajaa. Päivi Virkkunen Helsingin yliopistosta teki merkkien tarkastuksen, ja Kansainväliset foneettiset merkit (IPA) ja niitä vastaavat pistekirjoitusmerkit ilmestyi pdf-muodossa joulukuun alussa. Julkaisu on ladattavissa www.pistekirjoitus.fi-sivustolla. Wilkman työstää julkaisun pistekirjamuotoon vuoden 2020 alkupuolella.

8.4.4 Pohjoismaisten Braille-neuvottelukuntien kokous Suomessa 9.-10.10.

Neuvottelukunta järjesti 9. -10. lokakuuta pohjoismaisten Braille-neuvottelukuntien kokouksen, joka pidettiin Iiris-talossa. Kokoukseen osallistui yhteensä 16 osallistujaa Ruotsista, Tanskasta ja Norjasta. Suomen neuvottelukunnasta kokoukseen osallistui Eeva-Liisa Koskinen, Essi Aura, Lauri Kannas, Riitta Korhonen, Tuija Piili-Jokinen, Maria Rutenberg, Tessa Bamberg ja Marjo Kauttonen.

Neuvottelukuntien jäsenille järjestettiin kokouksen yhteydessä perinteinen illanvietto 9.10. hotelli- ja kulttuurikeskus Sofiassa Vuosaarissa.

Kokouksen toinen päivä 10. lokakuuta oli avoin kaikille kiinnostuneille. Ilmoittautuneita avoimeen päivään oli 23 henkilöä, pääosin Celiasta, Valterista ja Näkövammaisten liitosta. Päivän teemoina olivat saavutettavuusasiat ja ohjelmoinnin opetus näkövammaisille koululaisille.

8.4.5 Muut matkat ja seminaarit

Essi Aura osallistui 15.-18.4.2019 matematiikan konferenssiin Pariisissa, <http://www.icevi-europe.org/teaching-teacher-training.php>. Essi Auran lisäksi konferenssiin osallistui pistematematiikkaa työstäviä henkilöitä Celiasta ja Valterista. Essi esitteli neuvottelukunnalle raportin matkasta.

Matkoja, konferensseja ja muita menoja varten laadittiin ja otettiin käyttöön matkaraportointipohja.

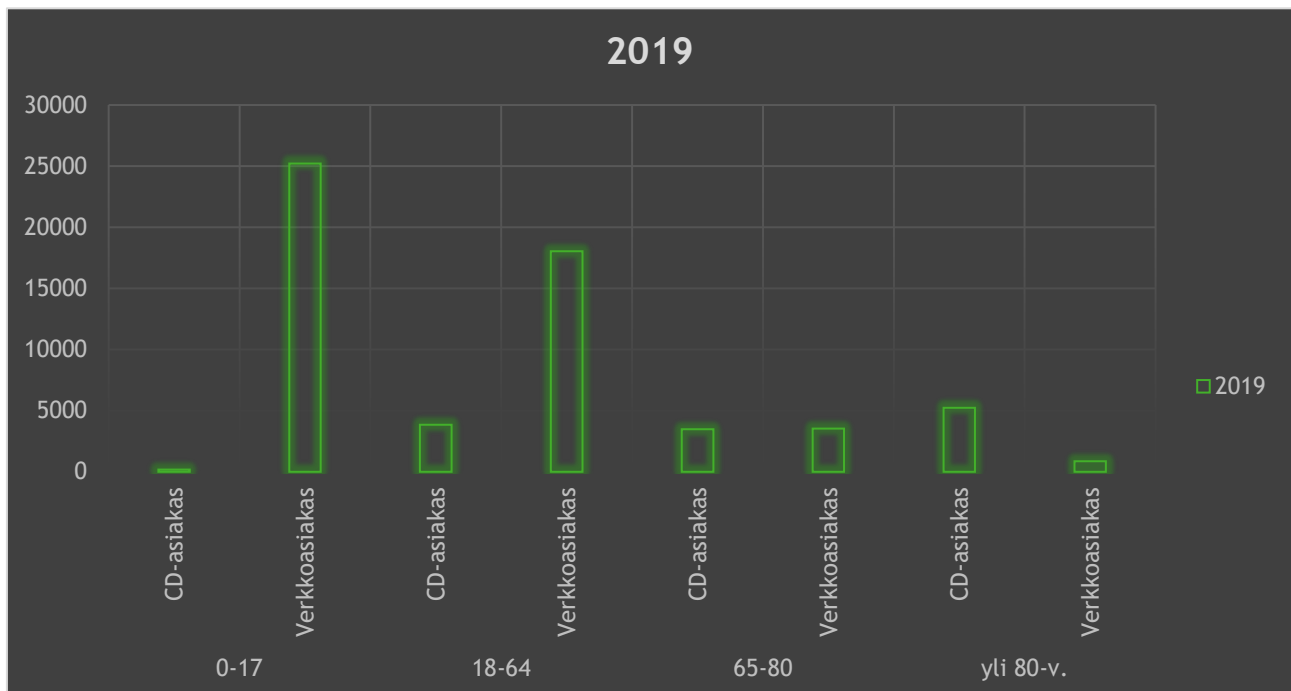
9 Graafiset esitykset

9.1 Asiakkaiden lukumäärä ikäryhmittäin 2013-2019

Vuosi	0-17-vuotiaat	18-64-vuotiaat	65-80-vuotiaat	yli 80-vuotiaat
2013	1821	6262	3734	3710
2019	25393	21877	7001	6102

9.2 Cd-palvelun ja verkkopalvelun käyttäjät ikäryhmittäin 2019

	0-17- vuotiaat	18-64- vuotiaat	65-80- vuotiaat	yli 80- vuotiaat
Cd-asiakkaat	184	3843	3477	5241
Verkkoasiakkaat	25209	18034	3524	861

